

دستورالعمل شناسایی و کنترل آبدزدک

گرد آوری: امور مناطق
گروه حفظ نباتات
آبانماہ ۱۳۹۱

بسمہ تعالیٰ

مقدمه:

آبدزدک که در اصفهان به آن زمین سنبانک یا مارسنبانک گفته می‌شود، در گذشته های دور در ایران انتشار داشته و یک آفت پلی فاژ (همه چیز خوار) است و به سبزیکاری‌ها، گل کاریها و چمنکاریها خسارت زیادی وارد می کند. این حشره در زمینهای نرم شخم خورده و کود داده شده کانال‌هایی افقی حفر می کند که ازخارج به صورت برآمدگی‌هایی در سطح زمین دیده می شود و چون از این طریق گاهی باعث انحراف آب از مسیر اصلی می شود آبدزدک نامیده می شود.

معرفی حشره:

آبدزدک با نام علمی *Gryllotalpa gryllotalpa* حشره‌ای است از خانواده Gryllotalpidae و راسته راست بالان Orthoptera که از جمله حشرات زیانبار در نقاط مختلف دنیا و ایران محسوب می‌گردد.

مرفولوژی یا شکل شناسی:

حشره کامل ۶۰-۵۰ میلیمتر طول دارد و به رنگ قهوه‌ای است. پاهای جلویی قوی و بزرگ بوده و دارای دندان‌های مخصوصی است که برای کندن خاک و حفر دالانهای زیرزمینی به کار می رود. شکل ظاهری پوره‌ها (نوزادها) شباهت زیادی به حشره کامل دارد و فقط از نظر جثه کوچکتر هستند. تخم‌ها به رنگ شیری بیضی شکل و به طول ۳-۴ میلیمتر و در حفره عمیقی که توسط حشره ماده در ۱۰ سانتی متری عمق خاک ایجاد می شود در دسته های ۶۰۰-۳۰۰ تایی گذاشته می شود. این حشره دگردیسی ناقص دارد و مراحل زندگی آن شامل تخم، پوره و حشره کامل است.

(۱) پوره‌های
سنین
مختلف
(۲) حشره
کامل

نحوه ایجاد خسارت:

آبدزدک معمولی از ریشه و طوقه عده زیادی از گیاهان زراعی به ویژه سبزی، صیفی، گیاهان زینتی و چمن تغذیه می کند. این حشره به گیاهانی که دارای ریشه ضخیم هستند و نیز گیاهان غده‌ای علاقه فراوان دارد. در ضمن به بذر گیاهانی مانند کدو، خیار و هندونه که تازه کاشته شده آسیب زیادی وارد می کند.

بیولوژی یا زیست شناسی حشره:

این حشره زمستان را به صورت پوره یا حشره کامل در خاک به سر می برد. در بهار پس از جفتگیری، تخم ریزی در خاک صورت می گیرد. ماده ها معمولاً در زمین های غیر زراعی تخم ریزی می کنند. در شرایط کرج تخم ها پس از ۲۰-۱۵ روز تفریخ می شوند. پوره ها ابتدا از حشرات زیرزمین و کرم ها تغذیه می کنند و هم خواری هم در بین آنها دیده می شود. این حشره ۵ سن پورگی دارد. آبدزدک تمام روز را در زمین و داخل دالانهای ایجاد شده به سر می برد و هنگام شب از خاک بیرون آمده و به اطراف محل خروج خود حرکت می کند. در شب های گرم تابستان حشرات کامل به سمت نور، پروازهای کوتاه و سنگین دارند. این حشره هر سال یک نسل دارد.

مدیریت تلفیقی آفت:

کنترل این آفت به روش های مختلف مکانیکی، زراعی و شیمیایی امکانپذیر است.

۱- روش مکانیکی: قراردادن برگ یا توده های کود حیوانی در نقاط مختلف باغچه یا مزرعه در پاییز، باعث تجمع آبدزدک در آنها شده و می توان در اوایل بهار و قبل از گرم شدن هوا، این توده ها را از خاک خارج کرده و آبدزدک را از بین برد. پرندگان خانگی از لاشه این حشرات به خوبی تغذیه می کنند. برای این کار می توان دور تا دور عرصه آلوده را کانالهایی به ابعاد ۲۰×۲۰ سانتیمتر حفر نموده و داخل آن را با مخلوطی از خاکبرگ و کود دامی پر نمود (در پاییز). حجم کود داخل کانال باید به اندازه ای باشد که حداقل ۱۰ سانتی متر بالاتر از سطح زمین قرار گیرد. یا می توان در چند نقطه از عرصه آلوده به آبدزدک گودالهایی به ابعاد ۳۰×۳۰ سانتیمتر حفر نموده و داخل آن را با ترکیب فوق الذکر پر کرد به طوری که سطح کود کمی از سطح خاک بالاتر باشد.

۲- روش زراعی:

۱-۲- شخم زدن عمیق زمین آلوده و غرقاب نمودن آن موجب انهدام تخم ها و پوره ها می شود.

۲-۲- در بهار میتوان با شناسایی و تخریب محل آشیانه های گلی حشره در زیر خاک که محتوی تخم و حشره کامل می باشد باعث کاهش جمعیت قابل توجهی از حشره شد چرا که هر آشیانه می تواند حاوی ۴۰۰-۳۰۰ آبدزدک یا تخم آن باشد.

۳-۲- تهیه محلول صابونی رقیق و ریختن آن در سوراخ خروجی حشره در روی خاک در زمان مشاهده خسارت آفت. در نتیجه می توان نسبت به جمع آوری و از بین بردن آبدزدکهای خارج شده از دالانها اقدام نمود. این کار باید در چند مرحله تکرار شود.

۳-۳- در منازل و باغچه ها می توان در کنار و قسمتهایی از باغچه ، قوطیهای حلبی خالی روغن یا کنسرو داخل خاک قرار داد و کمی از لبه آن را بیرون گذاشت و مقداری روغن یا گازوئیل داخل آن ریخت تا آبدزدک شب و حین حرکت داخل این تله ها بیفتند.

۳- روش شیمیایی :

این کار از طریق ضدعفونی کردن خاک و نیز استفاده از طعمه مسموم انجام می گیرد.

فرمول تهیه طعمه مسموم عبارتست از: سبوس ۱۰۰ kg + ۵۰ لیتر آب + حشره کش (پودر وتابل سویین ۸۵٪ / ۲kg یا امولسیون دورسبان ۴۰/۸٪ معادل یک لیتر)

موقع طعمه پاشی هنگام غروب آفتاب و پس از آبیاری می باشد و مقدار طعمه مسموم ۵۰-۴۰ کیلوگرم در هکتار و به روش پخش یکنواخت در عرصه آلوده خصوصاً در اطراف دالانهای حشره است.

برای تهیه طعمه مسموم ابتدا سم را در آب حل کرده، سپس سبوس را به آن اضافه می نمایند و مخلوط را کاملاً به هم می زنند تا خمیر دانه دانه به دست آید. در هنگام تهیه و پخش طعمه مسموم حتماً باید کارگر از دستکش و ماسک مناسب استفاده کند.

منابع مورد استفاده:

- آزمایش فرد، پروانه ، اسماعیلی، مرتضی، میرکریمی، اسدالله، ۱۳۶۲. حشره شناسی کشاورزی، انتشارات دانشگاه تهران، ۵۵۰ صفحه.
- بهداد، ابراهیم، ۱۳۶۶. آفات و بیماریهای درختان و درختچه های جنگلی و گیاهان زینتی ایران، چاپ نشاط اصفهان، ۸۰۷ صفحه.
- بهداد، ابراهیم، ۱۳۸۱. حشره شناسی مقدماتی و آفات مهم گیاهی ایران، انتشارات نشر یادبود، ۸۲۴ صفحه.
- زاهدی، کاظم، ۱۳۷۸. آفات گیاهان زینتی و صیفی در ایران و روشهای مبارزه با آنها. مرکز نشر دانشگاهی، ۱۴۴ صفحه.
- حاتمی، بیژن، خواجه علی، جهانگیر، عبادی، رحیم، نیکویی، پریسا، ۱۳۸۵. بررسی اثر سه طعمه مسموم در شرایط کنترل شده ی مزرعه ای در آزمایشگاه. خلاصه مقالات هفدهمین کنگره گیاهپزشکی ایران، جلد اول، صفحه ۱۶۴.

- zoology.fns.uniba.sk
- fazayesabz-kharg.blogfa.com
- kamard.blogfa.com - photofarmer.blogfa.com - parks.tabriz.ir/?MID=21&Type=News...5..